

res Bevarelse har villet finde en Anerkendelse af de privilegerede Vælgere som Institution, eller vel rettere, at han deri har villet se en Bekræftelse paa Forfatningen af 1866, og det kan vel heller ikke nægtes, at teoretisk eller i Princippet har han her faaet Regeringen og dens Parti til at bøje Knæ for Baal. Men ikke mindst i denne Omstændighed finder jeg det politisk ukloge fra den Side. Faktisk og praktisk har Udviklingens uskrevne Lov jo desuden forandret og vil vedblive at forandre Forfatningen af 1866, og det lappes der ikke paa, ved at man en stakket Stund bevarer privilegerede Vælgere i en kommunal Forfatning, især naar de kunne borttages ved Hjælp af en let Operation. Hvis disse Vælgeres Bevarelse nu skulde betyde en Sejr for det Princip, de repræsenterer, hvilket Nederlag vilde det Princip da ikke lide den Dag, da den lette Operation fjernede dem! Nej, her havde det sikkert været en Politikers Opgave at skabe det paa det kommunale Omraade forsvarligste og paa det politiske Omraade klogeste. Men i Stedet herfor — ja, da den højtærede Finansminister udsendte en Pakke, indeholdende en Cadeau til den menneskelige Dumhed, vare de frikonservative øjensynligt straks klare over, hvem Adressaten var. De saa ikke, at man fra visse Sider i og for sig gerne vilde have, at de privilegerede Vælgere bibeholdtes som tvungen Indrømmelse, for saa var det ikke et *politisk* Forlig, der afsluttedes her, saa kunde man vedblivende betragte de frikonservative som gode gamle Højremænd, som man endnu havde noget at fravryste.

Det frikonservative Parti er jo et forholdsvist nyt Parti. Først da det store Ragnarok sænkede sig over det Højre, som altfor længe sad og klamrede sig til Magten, fik „de 8“ i Landstinget Mod til at gaa deres egne Veje. De bleve, netop derved at det var for sent, de gik deres egne Veje, noget af en Sildefødning uden tilstrækkelig Marv og Kraft til at føre deres Politik ud i Befolkningen. De sade i deres Isolerthed — en Isolerthed, som bedømmes meget forskelligt, snart som fornem, snart som ugidelig — og afgjorde snart en, snart en anden Sag; men lægge deres Politik ud i Landet gjorde de ikke, Forsøg paa at vinde Indpas i *dette* Ting gjorde de

ikke. Resultatet var, at den Befrugtning, som alene kan komme af Deltagelse i og Berøring med Kampene, Strømningerne og Stemningerne ude i Befolkningen, modtog de ikke. Ikke desmindre har man altid betragtet de frikonservative som havende en Politik, og Meningen med den frikonservative Politik maatte vel være den, som ogsaa jeg har vedkendt mig og vedkender mig: at samle de mere moderate Elementer, ikke mindst med den brede Landbøstand og Middelstanden i Byerne som Kærnen i det Parti, der skulde udgaa af denne Samling. Men det er neppe en god Vej hertil dels at prisgive disse Elementer ude i Kommunerne, dels at slette Skellet mellem Gaardmænd og Landarbejdere, men hamre det yderligere fast mellem Gaardmændene og det store Landbrug. I det hele taget, fra hvilken Side man end ser paa det Arbejde, der er præsenteret os her, maa det siges, at daarligere kunde det ikke godt gøres.

Nu er der ganske vist 3 Paastande, der fremhæves fra de forskellige Sider som Argumenter for, at dette Forlig maatte indgaaes, og at vi nu maa vedtage det. Den ene af disse Paastande gaar ud paa, at det er det eneste mulige Forlig, som overhovedet kunde tilvejebringes; og hertil føjes saa den anden Paastand, at hvis dette Forlig ikke antages, kastes Landet ud i en oprivende storpolitisk Kamp. Jeg har nu paavist, at der var en bedre Vej at gaa, og jeg paaviste det allerede i Fjor. For mit Vedkommende kan man ikke komme og sige, at jeg ikke har talt i Tide. (*Martin Madsen Halsted*: Der var ingen, der vilde gaa den.) Det er det ærede Medlems Fejl, at f. Eks. han ikke vilde gaa den. (*Martin Madsen Halsted*: Jeg var en af de faa, der vilde gaa den.) Det talte det ærede Medlem ikke om den Gang. (*Martin Madsen Halsted*: Saa spørg min Nabo.) Ja, saadan sagde ogsaa den pantsatte Bondedreng.

Fra frikonservativ Side hævdes det naturligvis nu — bag efter — ligesom af det ærede Medlem, der afbrød mig, at den Vej ikke var farbar. Nej, naar de frikonservative ikke vilde opgive den privilegerede Valgret, saa var den ikke farbar for deres Vedkommende. Men det er jo dog ellers klart, at naar Regeringen er villig